

Герменевтиканың феноменологиялық мәні

ОРЫНДАҒАН: БАЙТӨЛЕУОВ ЖАНДОС
ҚАБЫЛДАҒАН: КАНТАРБАЕВА ЖАННА

Герменевтика

- ▶ Ол мәтіндерді, рәміздерді, өнерді және коммуникацияның басқа түрлерін түсіндірудің әдістері мен принциптерін зерттеуге арналған философия мен ғылым саласы. Полисемантикалық ұғым. Әр түрлі семантикалық аспектілерді нақтылай отырып, герменевтика адамның ойы мен мәдениетінің әр түрлі көріністеріне енген терең құпиялар мен ниеттердің кілті рөлін атқарады. Пән ақпарат пен мағынаның контекст пен автор мен аудитория арасындағы өзара әрекеттесу шеңберінде қалай берілетінін, тұжырымдалатынын және қабылданатынын түсінуге тырысады.

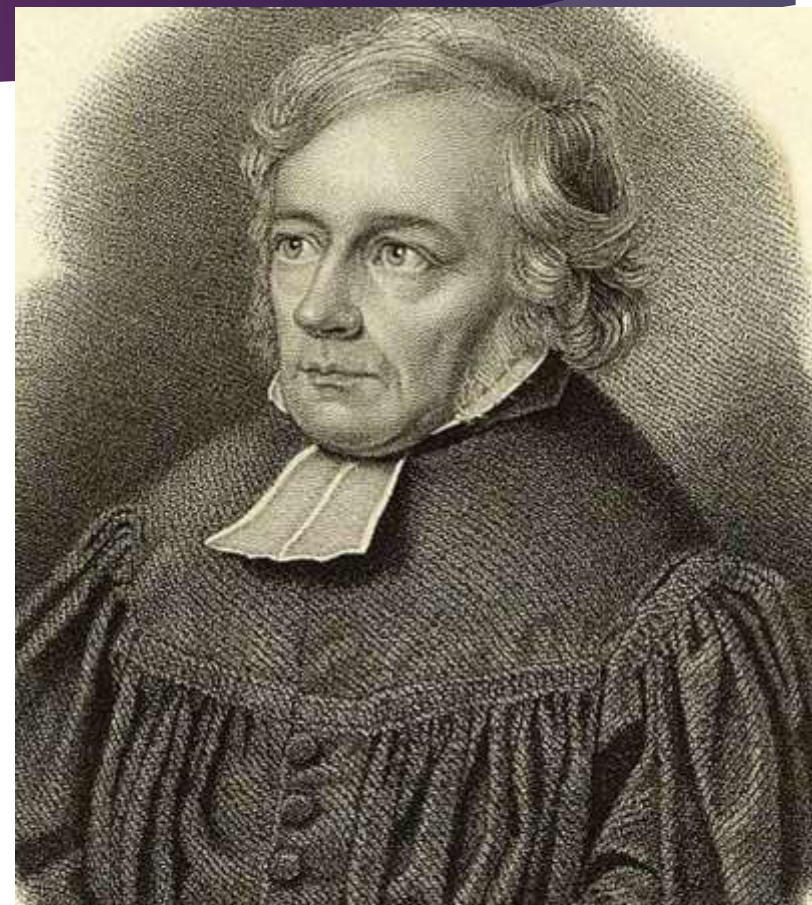

- ▶ Герменевтика мәтіндерді талдап, нақтылап қана қоймайды, сонымен қатар ақпаратты құру мен қабылдаудың негізінде жатқан ойлау мен қарым-қатынас процесін зерттейді. Герменевтика мағынаның, шындық пен шындықтың табиғаты туралы және адамның айналасындағы әлеммен өзара әрекеттесуінің ерекше тәсілдері туралы философиялық зерттеулердің катализаторы болды.

- ▶ Герменевтиканың ежелгі гректер мен римдіктерден бастап ұзақ тарихы бар. Алайда, бұл пәннің дамуына ХІХ ғасырдың басында неміс философы және теологы Фридрих Шлейермахер ең маңызды әсер етті. Ол "түсіну герменевтикасы" идеясын алға тартты, оған сәйкес мәтінді түсіну автордың ойларын қайта құрумен байланысты. ХІХ ғасырдың аяғы мен ХХ ғасырдың басында Мартин Хайдеггер мен Ханс-Георг Гадамер интерпретатор мен мәтін арасындағы алдын-ала алғышарттар мен өзара әрекеттесудің маңыздылығын көрсете отырып, герменевтиканың іргелі тұжырымдамаларын жасады

- ▶ Фридрих Эрнст Даниэль Шлейермахер өзінің мансабын XVIII ғасырдың аяғында уағызшы ретінде бастады және Фридрих Шлегель және басқалар сияқты тұлғаларды қамтитын Йена романтиктерінің шеңберімен тығыз байланыста болды. Кейін ол Галле және Берлин университеттерінде жұмыс істейтін философия және теология профессоры болды. Шлейермахердің интеллектуалды әсері философиялық және діни бағыттардың кең ауқымын қамтиды. Шлейермахер Платон, Спиноза, Кант, Шеллинг және Фихте сияқты философтардың ойынан шабыттанды; рефлексиялар осы философтардың әсеріне терең бойлады. Философтың жұмысын бірнеше кезеңге бөлуге болады. Мансабының басында ол діни түйсікке қызығушылық танытып, діни мәселелерді зерттеді. Осы кезеңде "дін туралы сөйлеулер" және "Монологтар" еңбектері жазылды.

Фридрих Шлейермахер

- ▶ Екінші кезеңде, интуитивизм кезеңінде (1796-1802) этиканы зерттеумен белсенді айналысты және өзін діни тақырыптарды талдауға арнады. Платонның шығармаларын да аударды.
- ▶ Үшінші, сыни кезеңде (1802-1806) Шлейермахер этика саласындағы зерттеулерді жалғастырды, сонымен қатар әртүрлі философиялық және діни көзқарастарды егжей-тегжейлі талдады.
- ▶ Шығармашылықтың соңғы кезеңі, жүйелі (1806-1834), герменевтика — мәтіндерді түсіндіру туралы ғылымды терең зерттеуге арналды. Шлейермахер діни мәтіндерді түсіндіру және сенімді түсіну мәселелерімен айналысқан.

- ▶ Шпет герменевтикалық проблематиканың оны өзінің ерекше логикасымен, өзіндік зерттеу әдістерімен жаңа философиялық бағытқа айналдыру қозғалысын сезімтал түрде қабылдады. Бұл философиялық бағыт философияның табиғатына сәйкес келеді, ол әрқашан интерпретациялық, диалогтық, сондықтан герменевтикалық болып табылады.
- ▶ Герменевтикадағы түсіну мәселесін зерттеу үшін тілдің тәуелсіз, сыртқы болмысқа ие болуы, адамға қысым жасауы, қарым-қатынас қажеттілігі мен адам рухының ішкі қажеттіліктерінен туындауы маңызды. Тіл сонымен қатар адамның рухани әлемінің дамуын анықтайды және ішкі дүниетанымдық принципті қамтиды. Осылайша, тіл проблемасы сана проблемасымен жабылады және мәдениет философиясы үшін негіз болады.

- ▶ Феноменологияға герменевтикалық әдістерді енгізу Шпет тұрғысынан феноменнің мазмұнында нақты түсіну функциясының болуына байланысты болды. Өзіндік тәуелсіз әрекет ретінде түсіну идеяның семантикалық сипаттамаларына "жол салу" үшін оны орындау үшін белгілі бір құралдарды қажет етті. Мағынасы сананың мәні ретінде, ең күрделі көп деңгейлі білім ретінде рационалды интуиция арқылы айқын нәрсе ретінде ғана емес, сонымен бірге түсінілуі керек. Ақыл-ойдың синтетикалық функциясы ретінде түсіну түсіндіру және түсіндіру арқылы қамтамасыз етіледі.

- ▶ Осылайша, түсіну және түсіндіру арқылы герменевтикалық проблемалар (әрине, жаңа, ұтымды түрде) феноменологияға енеді. Герменевтика (оның түсіну және түсіндіру функциясымен), логика (мағынаны білдіру функциясы), прагматикалық телеология (ақылға қонымды мотивация функциясы), феноменология (оның әртүрлі позицияларындағы мағынаны анықтау функциясы) ақыл-ой әрекетінде адам рухының объективтілік құбылыстары деңгейінде жүзеге асырылатын "айна" ретінде эйдетикалық әлемнің өзіндік ерекшелігіне байланысты біртұтас әдіске тоқылған.